

DE TOLUNIE MET BELGIE - LUXEMBURG.

Inleiding.

Onder "tolunie" wordt hier verstaan een toestand, waarbij de douanegrens tusschen België en Nederland geheel wegvalt en dus het verkeer van goederen en diensten geheel vrij is binnen het gebied van de tolunie. In het Besluit van 9 Sept. 1944, houdende bekendmaking van de op 5 September 1944 tusschen de Regeeringen van Nederland, België en Luxemburg gesloten douaneovereenkomst, wordt ook gewag gemaakt van "de meest gunstige voorwaarden scheppen voor de uiteindselijke verwezenlijking van een volledige, duurzame douaneunie".

In deze nota zal de tolunie hoofdzakelijk bekeken worden vanuit den gezichtshoek van den Nederlandschen landbouw. Het is voorloopig slechts de bedoeling een summier overzicht te geven van de belangrijkste punten, die in het geding komen en nog nader onderzoek behoeven.

Kortshéidshalve wordt in deze nota de Belgisch-Luxemburgsche tolunie aangeduid met België.

Economische vereischten.

Het voordeel van een tolunie is gelegen in het verkrijgen van een grootere productie in het vereenigd tolg gebied dan de gezamenlijke productie van de beide landen afzonderlijk zonder tolunie zou bedragen. Deze grootere productie spruit voort uit een tweetal oorzaken:

- a. Uitgaande van dezelfde hoeveelheid arbeid, grond en kapitaal komt er een verschuiving in de productie tusschen de landen onderling, zoodanig dat de voortbrengin, van elk product zooveel mogelijk gebeurt in het land, dat een bepaald product naar verhouding het goedkoopst produceert, d.w.z. dat per eenheid arbeid, grond en kapitaal de opbrengst hooger wordt.
- b. De maximale productie hangt niet alleen van de technische factoren af, maar evenzeer van de afzetmogelijkheid tegen loonende prijzen. De afzetmogelijkheden stijgen door een tolunie voor die producten, waarvan in éen der beide landen een tekort bestond vóór de tolunie tot stand kwam, terwijl de aanvulling van het tekort door invoer niet hoofdzakelijk plaats vond uit het partner-tolunieland.

Hieruit volgt, dat het resultaat van een tolunie beter wordt naarmate een groter verschil in de goedaardheid van de productie bestaat of in elk geval door verschil in natuurlijke productievoorwaarden zou worden gewettigd. Een zooveel mogelijk feitelijk, of althans potentieel, complementair karakter der productie in de beide deelnemende landen is wenschelijk.

Als het complementaire karakter der productie slechts in hooge mate potentieel is, zal de inkrimping van die productietakken, die geschieden met behulp van gespecialiseerde kapitaalinvestaties tot kapitaalverlies leiden. Het Nederlandsche zoowel als het Belgische productieapparaat is overwel grotendeels gegroeid onder het vrijhandelsregiem.

Pas na 1930 is de weg van bescherming door hogere invoerrechten, heffingen, uitvoerprijs, contingentieën en deviezenrestrictie ingeslagen. Vermoedelijk is ons productieapparaat in de 15 jaren nadien niet veel beïnvloed in zijn opbouw door de bescherming. Immers het grootste deel van deze periode bestaat uit depressie- en oorlogsjaren, waarin uiteraard van investering weinig sprake kon zijn. Ondertusschen is deze factor de investatie in een gespecialiseerd productieapparaat - in den landbouw van weinig betekenis.

In de agrarische productie zijn vrij groote verschuivingen mogelijk in de hoeveelheden afzonderlijke producten. Dit geldt zeker voor de akkerbouwgewassen onderling, terwijl ook de verhouding bouwland grasland in belangrijke mate kan worden gewijzigd. Ook voor de tuinbouwproducten is veel variatie mogelijk, al zijn er ook eenige teelten, die gespecialiseerde inrichtingen vereischen, b.v. de druiven met hun kassen. De samenstelling van onze Nederlandsche agrarische productie kan dus vrij belangrijk worden gewijzigd, indien de omstandigheden dit vereischen. Uiteraard hebben wij met onze groote bevolkingsdichtheid en naar verhouding geringe oppervlakte cultuurgrond voorkeur voor de voortbrenging van die producten, die veel arbeid vragen en weinig grond behoeven.

Op het eerste gezicht lijkt het met de complementariteit van onzen landbouw t.o.v. den Belgischen Landbouw en de behoefte aan agrarische producten in België niet ongunstig te staan. In het tijdvak van vrijhandel en staatsonthouding ten aanzien van de productie voor 1930 kwam dit duidelijk uit in onze agrarische export naar België. Vooral de groep dieren en dierlijke producten kenmerkte zich door een sterk aanvullend karakter van de Belgische productie.

Voor de akkerbouw is dit veel minder het geval, hoewel ook hier de Nederlandsche export van aardappelen, peulvruchten en stroovlas van betekenis was. Ook op het gebied van den tuinbouw is, ondanks concurrentie op velelei gebied - ook op onze andere vroegere exportmarkten - een zekere mate van complementariteit te bespeuren.

Hoewel de toestand voor onzen landbouw gunstig schijnt inzake de complementariteit, zullen wij er ons evenwel op moeten voorbereiden, dat terwille van het verkrijgen van een verhooging der totale welvaart op een bepaald gebied het brengen van een offer - in den zin van het geheel of gedeeltelijk prijsgeven van de voortbrenging van een bepaald product, dat in België naar verhouding goedkoper kan worden geproduceerd -, onvermijdelijk zal zijn. Zoo dit offer al niet van onzen landbouw zal worden gevraagd, dan waarschijnlijk wel van onze industrie.

Het spreekt vanzelf, dat de bescherming in de jaren van 1930 tot 1940 en ook de oorlogsjaren belangrijke wijzigingen in het beeld kunnen hebben veroorzaakt.

Een feitelijk onderzoek naar het vermoedelijke wederzijds aanvullende karakter in de naaste toekomst van de agrarische productie in Nederland en België ten opzichte van het verbruik in beide landen, is dan ook in de eerste plaats gewenscht. Dit onderzoek dient betrekking te hebben op den omvang en samenstelling van de productie en tevens een indruk te geven van de kosten der voortbrenging van de verschillende producten in beide landen.

De geleide economie.

Het bovenstaande betreft de fundamentele economische krachten, die tot gelding komen bij het invoeren van een tolunie tusschen de beide landen.

Er doen zich evenwel ook nog een aantal institutionele vraagstukken voor, die gewicht in de schaal leggen bij de beschouwing van een tolunie. Hiermede bedoelen wij het Overheidsingrijpen over de gehele lijn voorzoover het in belangrijke mate invloed uitoefent op het economisch leven.

In het algemeen valt hier onder de monetaire politiek en de belastingpolitiek, voorts over de belastingen in de prijzen worden verdisconteerd. Ook de werktuigen van de ordening; de kwantitatieve regeling van productie en invoer, alsmede voorschriften ten aanzien van het verbruik en ten slotte de loon- en prijsregelingen, vallen hieronder.

Op de noodzakelijkheid van eenheid in monetair beleid is reeds uitvoerig in andere nota's gewozen, evenals op de vraagstukken van algemeen aard ten aanzien van eenheid in handelspolitiek beleid en het vinden van maatstaven ter verdeling van de douanekomsten. Voor de landbouw doen zich hier een bijzondere gezichtspunten voor.

Belastingpolitiek.

Belastingen, die in de prijzen van de eindproducten worden verdisconteerd, zoals de omzetbelasting en de accijnzen moeten bij een tolunie in beide landen gelijk worden gemaakt om de verschillen in natuurlijke productievoorwaarden niet kunstmatig te wijzigen. Het is bekend dat de accijnzen in ons land veel hoger zijn dan in België. De bezwaren van een verlaging der accijnzen voor de Nederlandsche Schatkist zullen evenwel moeten wijken voor de algemeen economische belangen. Een werkelijk verlies in nationalen zin is immers ook niet aanwezig. Het inkomen dat door verlaging der accijnzen beschikbaar blijft voor de burgers is immers ook door verhoging van loon- en inkomstenbelasting te vangen.

Bovendien is bij de huidige zware subsidieering van de voedselvoorziening de heffing van accijns op levensmiddelen ook slechts schijnbaar van belang voor de schatkist. Wat met de eene hand genomen wordt, wordt met de andere hand weer gegeven. Een verlaging van de subsidieering kan worden gecompenseerd door een verlaging van de voedselvoorzieningssubsidie.

Een nader onderzoek ten aanzien van de belastingen, die in de prijzen der landbouwproducten worden verdisconteerd, in beide landen is evenwel gewenst.

Prijsregelingen.

De geleide economie brengt voor het tot stand komen en voor het in stand houden van een tolunie zijn bijzondere moeilijkheden mede. De ordening dient het geheele gebied van de tolunie volgens richtlijnen te geschieden, die zoo weinig mogelijk verandering brengen in de verschillen in natuurlijke productievoorwaarden in de beide landen. Dat is ook hier het uitgangspunt. De prijzen, zowel van de kostenfactoren als van de eindproducten in den landbouw dienen in principe in beide landen gelijk te zijn. De restrictie "in principe" houdt in, dat de producten en diensten in elk opzicht gelijkwaardig zijn. Dus niet het arbeidsloon, maar de kosten van dezelfde arbeidsprestatie moeten gelijk zijn. In deze kosten van de arbeidsprestatie is niet alleen het loon, maar ook de doorbetaalde vacantie - feestdagen, regenverlet en verzuim tengevolge van ziekte, alsmede de premies voor sociale voorzieningen inbegrepen. Het eenvoudigste is om ook eenheid in de sociale voorzieningen en arbeidsvoorwaarden te verwerken. Bij gelijkheid van loonen past gelijkheid in de kosten van levensonderhoud. Hierbij spelen de distributiekosten der levensmiddelen naast de subsidieering van de voedselvoorziening de grootste rollen. Belangrijke afwijkingen op dit gebied behooren niet te bestaan. Een simpele vergelijking van de Nederlandsche prijzen en de Belgische prijzen - afgezien nog van de zwarte markt - omgerekend tegen den vastgestelden koers heeft slechts geringe beteekenis.

Derhalve is een nader onderzoek geboden naar de huidige prijzen van kostenelarenten (w.o. vooral het loon) en eindproducten in den landbouw, benevens naar de kosten van levensonderhoud en de subsidieering der voedselvoorziening in beide landen.

productieregelingen.

Nog ingrijpender dan de prijsregelingen zijn de productieregelingen, die waarschijnlijk wel hoofdzakelijk neerkomen op beperking van bepaalde producties.

Voorzover de vrije voortbrenging van een bepaald product de gezamenlijke binnenlandische vraag van de beide landen der tolunie niet te oven gact, behoort geen andere beperking te worden opgelegd dan via den prijs. Indien de geheele tak van voortbrenging niet noodlijdend wordt, verdient het zelfs aanbeveling een zekere inkrimping - zoo nodig - te bewerkstelligen daar . . . , waar naar verhouding het betreffende product het duurst wordt geproduceerd. Slechts indien de geheele tak van productie noodlijdend drijft te worden door prijsverlaging is het onvermijdelijk om tot een directe productiebeperking over te gaan. Het vinden van richtlijnen hiervoor is niet eenvoudig. Men moet er evenwel op bedacht zijn, dat de richtlijnen dezelfde zijn voor beide landen, uniform worden toegepast en bovendien strikt worden nagekomen. Een beperking van den tuinbouw, varkensteelt en pluimveeteelt bestaat in ons land nog en moet waarschijnlijk ook in de toekomst worden gehandhaafd.

Ten aanzien van de productieregeling dient dus eenstemmigheid in beide landen te worden verkregen. Als uitgangspunt is een onderzoek naar den huidige toestand op dit gebied in beide landen nuttig, speciaal ook wat de handhaving der maatregelen in het verleden in België betreft.

De regeling van den invoer met behulp van invoerrechten, heffingen, contingentieering en deviezenrestricties is in de geleide economie onmisbaar. In dezen moet door de tolunie een lijn worden getrokken. Een vergelijkend onderzoek op dit terrein met betrekking tot beide landen is dan ook noodzakelijk.

verbruiksregelingen.

Het verbruik kan in de geleide economie betrekkelijk vrij worden gelaten, maar ook aan banden worden gelegd. Als voorbeeld zij genoemd het meng- en maalgebod van een bepaald percentage inlandsche tarwe als grondstof voor het brood voor 1940. Dergelijke maatregelen kunnen in een tolunie in den regel niet worden genomen door één land, daar op deze wijze bevoordeeling van eigen productie kan plaats vinden. Een onderzoek naar den omvang en den aard van den verbruiksdwang in beide landen behoort dan ook ter hand te worden genomen.

Uitvoer naar landen buiten de tolunie.

De uitvoer naar landen buiten de tolunie dient ook nog terdege in de overwegingen te worden betrokken. Er moet op worden gelet of voordeelen, die verwacht kunnen worden van onze agrarische export naar België in ruil b.v. van Belgische industrie-producten ons niet de gelegenheid banemen om, door middel van invoer van dezelfde producten uit b.v. Engeland een grootere en meer loenende afzet van onze agrarische producten in Engeland te verkrijgen dan het geval in België is.

Slotson.

Deze formeele behandeling van het onderwerp moet worden aangevuld met een meer concrete behandeling volgens het aangegeven schema.

Uit dit overzicht van het vraagstuk blijkt overwel reeds, dat een tolunie steeds een groote mate van gecoördineerd economisch beleid in de beide landen vereischt. In een geleide economie worden de eischen echter zoowel kwalitatief als kwantitatief in dit opzicht zoo hoog, dat het betwijfeld moet worden of twee afzonderlijke regeeringen tot een zoo intensief samenwerken duurzaam in staat zijn.

Een douane-overeenkomst als thans bestaat heeft zeker eenige betekenis door het laten vervallen van de invoerrechten. Maar invoerrechten vormen in het huidige internationale handelsverkeer slechts één en nog niet eens de eerste van de obstakels voor de verruiming van de uitwisseling van goederen en diensten.

Den Haag, 11 Januari 1946.

J. Horving.

ECONOMISCHE UNIE BELGIE - LUXEMBURG - NEDERLAND.

Op 23 Mei j.l. heeft de Raad voor de Economische Unie te Den Haag vergaderd. Deze Raad heet in art.5 van de Nederlandsch-Belgisch-Luxemburgsche Douanevereenkomst: Administratieve Raad voor regeling van den buitenlandschen handel. Op de ministersconferentie van 17 en 18 April in Den Haag werd besloten tot wijziging van den naam.

Bij de vergadering van den Raad voor de Economische Unie waren namens L.V. en V. aanwezig de heeren Pool en Herring.

De Raad heeft zich in zijn eerste vergadering in hoofdzaak bezig gehouden met het instellen van een aantal commissies, t.w. voor:

1. Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening.
2. Industrieele ontwikkeling.
3. Prijzen, loonen en geldvraagstukken.
4. Transport en havens.
5. Distributie en rantsoeneering.
6. Koloniën en overzeesche gebiedsdeelen.

Ter vergadering werden reeds verschillende leden dezer commissies genoemd, terwijl verwacht wordt de ontbrekende gedelegeerden zoo spoedig mogelijk aan te wijzen.

Het ligt in de bedoeling, dat elke commissie uit een vaste kern bestaat, terwijl naar behoefte incidenteel experts in de beraadslagingen kunnen worden betrokken.

De commissies hebben van den Raad de volgende opdracht gekregen:

- a. Globaal aan te geven, welke vraagstukken in de betreffende commissie aan de orde moeten worden gesteld. Dit zal tevens moeten dienen om een zekere mate van afgrenzing tusschen de werkgebieden der verschillende commissies te verkrijgen.
- b. Voorstellen te doen inzake het instellen van sub-commissies.
- c. Aan te geven, welke bedrijfstakken en welke vraagstukken het meest urgent zijn en zich tevens het best leenen als een "test case" voor het in de practijk brengen van de economische unie.

Op Vrijdag 10 Mei j.l. heeft te Brussel reeds een bespreking plaats gehad over de landbouwvraagstukken in ruimsten zin in het kader van de economische unie. Dit vond plaats aan de hand van een nota, samengesteld door den heer Pieters, welke nota onder dossiernr. 25 in het College voor Buitenlandsche Agrarische Aangelegenheden is gebracht. Daar de Belgen en Luxemburgers deze nota niet voldoende hadden bestudeerd, ontstond geen vruchtbare gedachtenwisseling. Op voorstel van den heer Boerma werd onderling overeengekomen den resp. Ministers voor te stellen een permanente commissie in te stellen voor Agrarische Aangelegenheden binnen het kader van de Economische Unie. Deze commissie zou dan alle belangrijke concrete vraagstukken, die zich in de drie landen op dit terrein voordoen, bespreken, zonder de verplichting eraan te verbinden van het begin af tot gelijke maatregelen in drie landen te komen. Door kennis te nemen van de concrete vraagstukken in de landen afzonderlijk zou dan gemakkelijk blijken waar de schoen wringt ten opzichte van de economische samenwerking tusschen Nederland en de Belgisch-Luxemburgsche economische unie. Als eerste onderwerp voor een volgende vergadering werd reeds vastgesteld: de prijzen van landbouwproducten.

Door den Raad voor de Economische Unie is nu reeds de Commissie voor Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening ingesteld.

Voor de Commissie zich zet tot praktisch werk verlangt de Raad, dat eerst een rapport van formeelen aard over de werkzaamheden wordt uitgebracht. Het zal dus noodzakelijk zijn met de uitvoering van het programma, dat op 10 Mei te Brussel is opgesteld, even te wachten op instructies van den Raad.

De volgende vergadering van den Raad voor de Economische Unie zal plaats vinden op 14 en 15 Juni te Brussel. De Raad zal dan de onder a, b en c genoemde voorstellen van de commissies in discussie brengen, een werkverdeling opstellen en instructies geven aan de commissies.

Derhalve worden voor 10 Juni de rapporten van de commissies te Brussel verwacht bij den heer Joos van het Ministère des Affaires Economiques.

Voor de opstelling van het rapport is vooraf overleg noodzakelijk tusschen de gedelegeerden van België, Luxemburg en Nederland. Door den heer Pool is met den heer Mostard reeds voorloopig afgesproken, dat 5 Juni om 11 uur op het Ministerie van Landbouw, Rue de Meridienne te Brussel de bespreking van de Commissie voor Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening zal plaats vinden. Afgesproken is, dat beide partijen een ontwerp-rapport zullen opstellen en elkaar vóór 1 Juni zullen toezenden.

Het ontwerp-rapport van Nederlandsche zijde is vervat in bijlage A. Ter informatie is in bijlage B opgenomen het protocol van de ministersconferentie in April j.l.

24 Mei 1946.

J. Horrings.

RAAD VOOR DE ECONOMISCHE UNIE

COMMISSIE VOOR LANDBOUW, VISSCHERIJ EN VOEDSELVOORZIENING

1. Werkzaamheid.

De Commissie zal haar aandacht moeten schenken aan alle vraagstukken, die van betekenis zijn voor de Economische Unie, op het gebied van de:

- a. eigenlijke landbouwproductie, dus akkerbouw, tuinbouw, veehouderij en bosbouw;
- b. visscherij;
- c. landbouw- en voedselvoorzieningsindustrie.

2. De vraagstukken, die aan de orde moeten worden gesteld, liggen op de volgende terreinen:

a. Productie.

Onderzocht dient te worden het vermoedelijk wederzijds aanvullende karakter in de naaste toekomst van de productie op elk onderdeel van het door de commissie te bestrijken gebied in Nederland, België en Luxemburg.

Verder dient te worden nagegaan voor welke producten elk land zich kan specialiseren en als tegenhanger hiervan voor welke producten een inkrimping van de productie in één der landen moet worden verwacht. Het spreekt vanzelf, dat hierbij de verhouding van de kosten van voortbrenging of eventueel de prijzen, waarbij een loonnende productie wordt mogelijk geacht, in de onderscheidene landen een belangrijk criterium vormen.

De bestaande regelingen voor den omvang en kwaliteit der productie zullen eveneens vergeleken moeten worden.

b. Prijzen.

De Commissie voor Prijzen, Loonen en Geldvraagstukken zal het prijspeil in beide landen in het algemeen bekijken. Dit ontslaat evenwel de Agrarische Commissie niet van de taak om in concreto de prijzen van eindproducten en kostenfactoren (w.o. b.v. pacht en loonen) nader in oogenschouw te nemen.

Het onderwerp prijzen is vrij gecompliceerd. Het gaat niet alleen om de prijzen, die de boeren ontvangen, maar eveneens om de marges, subsidies, heffingen, accijnzen, omzetbelasting etc. en de kleinhandelsprijzen.

c. Verbruik.

Alle regelingen van Overheidswege op dit terrein, zooals b.v. in Nederland voor den oorlog het maal- en menggebod voor inlandsche tarwe, die de tendentie tot consumptiedwang hebben, moeten onder de loupe genomen worden.

Eveneens kwaliteitseischen, die aan de producten worden gesteld voor toegang tot de markt, zooals b.v. gelden in Nederland voor zuivelproducten, tuinbouwproducten, zaai- en pootgoed of op grond van de voorschriften der Warenwet.

d. Invoer.

Alle kwalitatieve voorschriften, die gelden voor den invoer van producten. Overleg inzake den invoer naar hoeveelheid en soort goederen.

e. Uitvoer.

Alle kwalitatieve voorschriften, die gelden voor den uitvoer van producten. Overleg inzake den uitvoer naar hoeveelheid en soort goederen.